

Ympäristönsuojelulaki, sen nojalla annetut asetukset ja niiden tulkinta

Ympäristöluvan tarve ja lupaviranomainen

Vallin rakentaminen on tarkoitus toteuttaa ylijäämään lisäksi jättemateriaaleilla (valimohiekka ja jätebetoni). Luvanvaraisuus muodostuu ympäristönsuojelulain 27 §:n nojalla liitteen 1 taulukon 2 kohdan 13 f mukaan. Vallin toteuttamiselle on olemassa tarve, koska sillä voidaan edistää viereisen motocrossalueen käytön edellyttämää meluntorjuntarakenteiden toteuttamista. Jättemateriaaleilla on mahdollista korvata louheen ja muun maa-aineksen käyttöä. Mahdollisuus käyttää lähialueelta saatavissa olevaa valimohiekkaa nopeuttaa hankkeen toteuttamista. Hankkeessa on kyse jättemateriaaleilla rakentamisesta ja jätteiden hyödyntämisestä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallasta on säädetty ympäristönsuojelulain 34 § 2. momentissa sekä 3. momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa ympäristönsuojelusta (713/2014). Vallin ympäristöluvan ratkaiseminen kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojeluasetuksen 2 § 2. momentin kohdan 12 b mukaan: ”Jätteiden ammattimainen tai laitostmainen käsittely sekä jätevesien käsittely / pilaantumattoman maa-ainesjätteen, betoni-, tiili- tai asfalttijätteen tai pysyvän jätteen muu käsittely kuin sijoittaminen kaatopaikalle, kun käsiteltävä määrä on alle 50 000 tonnia vuodessa”. Tästä poiketen valtion viranomainen käsittelee luvan, jos katsotaan toiminnalla olevan merkittäviä tain laaja-alaisia ympäristövaikutuksia, toiminta edellyttää vesilain mukaista lupaa tai toiminnasta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista.

Hakemuksen käsittelyn yhteydessä ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, joiden perusteella hakemuksen käsittely olisi tullut siirtää aluehallintoviraston käsiteltäväksi. Hakemuksessa esitetyn riskinarvioinnin mukaan vallirakenteen hulevedet eivät aiheuta haittaa tai vaaraa Karjaanjoessa tai sen ympäristössä. Hakemuksen ja riskinarvioinnin on laatinut luotettava konsultti, Ramboll Oy, jolla on laajaa ympäristöalan osaamista ja vahva asiantuntemus mm. pilaantuneiden maiden kunnostuksista. ELY-keskuksen riskinarviointia koskevista kommentteista keskusteltiin riskinarvioinnin tekijän kanssa, joka laati lisäselvityksen riskinarvioinnissa käytetyistä perusteista. Keskustelun ja lisäselvityksen pohjalta todettiin, että ei ole syytä epäillä hakemuksen riskiarvioinnin lopputulosta. Luvassa on annettu myös määräyksiä ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi. Kun vallin rakentaminen toteutetaan lupahakemuksen ja luvassa annettujen määräysten mukaisesti, ei siitä aiheudu ympäristö- tai terveyshaittaa tai sen vaaraa.

MARA- ja PIMA-asetuksen soveltaminen

Valtioneuvoston asetuksen eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (843/2017 nk. MARA-asetus) mukaan valimohiekkoja ja betonimursketta voidaan käyttää väylä- ja kenttärakenteissa sekä teollisuus- ja varastorakennusten pohjarakenteissa ilman ympäristönsuojelulain edellyttämää ympäristölupaa, mikäli valimohiekan ominaisuudet täyttävät asetuksessa annetut laatuvaatimukset. Ilman ympäristölupaa näitä materiaaleja ei voida käyttää vallin rakentamisessa, vaikka laatuvaatimukset täytyisivät. MARA-asetuksen perustelumuiotiossa todetaan, että joillekin jättemateriaaleille annettaisiin erityissäännöt siitä, ”missä rakenteissa niiden käyttö MARA-ilmoituskäsitteilyn mukaisesti ei olisi mahdollista”, ja että ”rajoituksella pyritään ohjaamaan kyseiset jättemateriaalit jatkojalostukseen ja sitä kautta laadukkaampaan hyödyntämiseen”. Valimohiekan tai jätebetonista tehdyn murskeen käyttämistä vallin rakentamisessa voidaan kuitenkin harkita tapauskohtaisesti ympäristölupaprosessissa.

Koska kyse on vallin rakentamisesta, jossa käytettäisiin valimohiekkaa ja betonimursketta, ei rakentamiseen voida soveltaa ympäristönsuojelulain 32 §:n mukaista luvanvaraisuudesta poikkeamista ja ympäristönsuojelulain nojalla MARA-asetuksen mukaista ilmoitusmenettelyä. MARA-asetuksessa on kuitenkin annettu kriteerijä ja ohjeita valimohiekan ja jätebetonin hyötykäytöstä maanrakentamisessa, joten

vallin ympäristölupahakemuksen lupaharkinnassa on sovellettu MARA-asetusta ja sen soveltamisesta annettua ohjetta (versio 2.7.2019 alkaen).

Lupahakemuksen riskinarvioinnissa on sovellettu ympäristöministeriön pilaantuneen maa-alueen riskinarvioinnista antamaa ohjetta (Ympäristöhallinnon ohjeita 6/2014, Pilaantuneen maa-alueen riskinarviointi ja kestävä riskinhallinta), jossa selostetaan maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arviointia koskevan valtioneuvoston asetuksen (214/2007 nk. PIMA-asetus) käytännön toteutusta. Tämän ohjeen mukaan epäorgaanisille aineille standardisoituja liukoisuustestejä voidaan soveltaa muillekin aineille esim. arvioitaessa haitta-aineiden sitoutumista maaperään. Lupaharkinnassa on myös tarkasteltu haitta-aineista, etenkin bentseenistä, aiheutuvaa ympäristöriskiä PIMA-asetuksen kynnys- ja ohjearvojen valinnan taustalla oleviin ekologiisiin viitearvoihin verraten (Reinikainen J. 2007, Maaperän kynnys- ja ohjearvojen määrittämisperusteet, Suomen ympäristö 23/2007).

Haitallisten aineiden pitoisuuksista

Hakemuksessa on esitetty, että vallin rakentamisessa voitaisiin käyttää Karkkilassa sijaitsevan Componenta Oy:n valimohiekkaa, jonka laatu tutkittu MARA-asetuksen ja sen soveltamisesta annetun ohjeen mukaisesti. Tutkimusten perusteella sen laatu ei täytä MARA-asetuksen mukaisia laatukriteerejä bentseeni- ja fenoliyhdisteiden pitoisuuden osalta. MARA-asetuksen haitallisille aineille annettujen raja-arvojen lähtökohdaksi on talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja -suositukset. MARA-asetuksen raja-arvo bentseenille vallirakenteessa on 0,06 mg/kg (kokonaispitoisuus). MARA-asetuksen raja-arvot on valittu siten, että turvallinen jätemateriaalin hyödyntäminen ilman toiminnalle annettuja määräyksiä tai käyttökohteen jälkivalvontaa olisi mahdollista. Kun materiaalin käyttö sallitaan ympäristölupapäätöksellä, jossa on annettu toimintaa koskevia määräyksiä, voi käytettävän materiaalin laatu poiketa MARA-asetuksen vaatimuksista.

PIMA-asetuksessa on annettu haitallisille aineille kynnys- ja ohjearvot, joihin maaperän pilaantuneisuuden arviointi ja kunnostustavoitteet perustuvat. Nämä kynnys- ja ohjearvot on määritelty ekologisten ja terveysperusteisten viitearvojen perusteella. Bentseenin (kokonaispitoisuus) kynnysarvo (0,02 mg/kg) on asetettu pohjaveden pilaantumisriskiin perustuvan arvon mukaan ja ohjearvot (0,2 ja 1 mg/kg) terveysriskeihin pohjautuvien viitearvojen perusteella. Ekologiset viitearvot ovat terveysperusteisia viitearvoja korkeammat. Bentseenin ekologiset viitearvot: kynnysarvon perustaksi määritetty maaperän viitearvo on 1,5 mg/kg ja alemman ohjearvon perustaksi määritetty maaperän viitearvo 180 mg/kg. (Ympäristöhallinnon ohjeita 6/2014, Pilaantuneen maa-alueen riskinarviointi ja kestävä riskinhallinta, liite 7.)